

УДК 373.2.015.31:78

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.339745>

Віолета Городиська, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2415-4317>

ІНТЕГРАЦІЯ МУЗИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СУЧАСНИХ ЗДО ЯК ЗАСІБ АРТ-ОСВІТИ ВИХОВАНЦІВ

У статті з'ясовано важливість арт-освітньої діяльності у ЗДО засобами музики, музичного мистецтва, музикотворення старших дошкільнят. Також розкрито сутність ключових понять "інтеграція", "інтегрований", "музика", "музичне виховання" (що включає слухання музики, спів, музично-ритмічні рухи, гру на музінструментах) задля увиразнення значущості останнього для дітей старшого дошкільного віку.

Доведено, що інтеграція як об'єднання розділів, тем, підтем (частин), елементів і фрагментів навчального матеріалу у єдине ціле сприяє комплексному опануванню знань та вмінь вихованцями ЗДО.

Виокремлено основний засіб арт-освіти дітей у сучасних ЗДО – музичне мистецтво та його види. Крім того, зосереджено увагу на внутрішньо-інтегративних зв'язках у музичній діяльності старших дошкільнят, які виникають на рівні взаємодії різножанрової музики і способів її виконання.

Запропоновано методичні рекомендації для ефективного проведення різних видів музичної діяльності зі старшими дошкільнятами; наведено приклади її можливої інтеграції для закріплення набутих знань упродовж музично-дидактичних ігор узагальнюючого характеру. Доведено, що поєднання різних видів діяльності старших вихованців ЗДО на заняттях з музики не лише сприяє засвоєнню музичних асів, а й розвитку музичних здібностей, виконавства і музикотворення загалом.

Увиразнено процес музикотворення у ЗДО не просто як фоновий супровід освіти старших дошкільнят, а як систематичний багатогранний комплекс із залученням спектру усіх музичних видів діяльності. Увиразнено важливість інтегративної функції музичного мистецтва в ознайомленні дітей зі слуханням музики, співом, музично-ритмічними елементами, грою на музичних інструментах.

Ключові слова: арт-освіта; інтеграція; музика; музичне виховання; види музичної діяльності; заклад дошкільної освіти; діти старшого дошкільного віку.

Літ. 10.

Violetta Gorodyska, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
General Pedagogy and Preschool Education Department,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2415-4317>

INTEGRATION OF MUSICAL ACTIVITY IN MODERN PRESCHOOL INSTITUTIONS AS A MEANS OF ART EDUCATION OF PUPILS

The article reveals the importance of art-educational activities in preschool institutions by means of music, music, and music formation of senior preschool children. The essence of key concepts "integration", "integrated", "music", "musical education" (which includes listening to music, singing, musical-rhythmic movements, playing on museum) is also revealed to express the significance of the latter for older preschool children.

It is proven that integration as a combination of sections, topics, subtopics (parts), elements and fragments of educational material into a single whole contributes to the complex mastering of knowledge and skills of pupils of preschool education institutions.

The main means of art education of children in modern preschool education institutions of musical art and its types is distinguished.

In addition, attention is focused on internal integrative connections in the musical activity of senior preschoolers, which arise at the level of interaction of different genre of music and ways of its performance.

Methodical recommendations for effectively conducting various types of musical activity with senior preschoolers are proposed; Examples of their possible integration are given to consolidate acquired knowledge throughout the musical-didactic games of a generalized character. It is proven that the combination of different activities of senior pupils in music lessons not only contributes to the assimilation of musical basics, but also the development of musical abilities, performance and music in general.

The process of music formation in preschool education institutions is not just a background support for the education of senior preschoolers, but as a systematic, multifaceted, complex process with the involvement of a range of musical activities. The importance of the integrative function of musical art in familiarizing children with listening to music, singing, musical-rhythmic elements, playing musical instruments is expressed.

The purpose of the article is to cover an integrated approach to musical activities for the effective course of musical education of senior preschool children in modern domestic preschool institutions.

Keywords: art education; integration; music; musical education; types of musical activity; preschool education institution; preschool children.

Постановка проблеми. Актуальною проблемою сьогодення постає впровадження арт-освіти у практику сучасних вітчизняних ЗДО, наповнення освітнього процесу дошкільнят розмаїтими арт-освітніми технологіями. Нагадаємо, що арт-освіта передбачає надання необхідних знань, умінь та навичок засобами різних видів мистецтв (образотворчого, музичного, театрального). Об'єктом нашої розвідки обрано музику, музичне мистецтво, музико творення вихованців в умовах ЗДО.

Сучасна дошкільня освіта спрямована не лише на отримання окремих знань з різних галузей, а й на їх інтеграцію.

Інтеграція (від лат. “integratio” – “з'єднання”, “відновлення”) означає об'єднання розділів, тем, підтем (частин), елементів, фрагментів у єдине ціле, процес їх взаємного зближення; упорядкування й узгодження, доповнення; підвищення взаємодії між суміжними елементами системи; злагоджене функціонування складових частин цілого [2, 25].

Цей процес передбачає тісний взаємозв'язок розділів, тем, освітніх напрямів на основі системного розкриття сутності навчальних понять і явищ, комплексне опанування засвоєваних знань та вмінь вихованців ЗДО. Іншими словами, *інтегрований* означає “комплексний”; “той, що ґрунтується на об'єднанні й ефективному застосуванні [Там само, 25].

Розвиток сучасної освіти загалом, дошкільної зокрема як її першої ланки невіддільний від інтегрованого підходу до змісту освітнього процесу, формування системного бачення дошкільнятами. Саме картини світу, її багатоаспектний і цілісний характер уможливорює ефективне застосування дітьми старшого дошкільного віку набутих знань і вмінь у різних життєвих ситуаціях та потребах.

Тому видається надзвичайно актуальною реалізація сучасними дошкільними педагогами та музичними керівниками ЗДО інтегрованого підходу до арт-освітньої (музичної) діяльності дошкільнят.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У контексті інтеграції музичних видів мистецтва відстежуємо численні трактування науковців: Т. Лісовська аналізує розвиток творчих здібностей старших дошкільнят упродовж музично-імпровізаторської діяльності [5], описує взаємодію музичної і театралізованої компонент в естетичному вихованні дітей [4]; Ю. Шевченко характеризує поєднання музичного та фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку як умову їх гармонійного розвитку [10]; Л. Журавльова обумовлює формування

творчих здібностей старших дошкільнят засобами узгодження різних видів художньо-творчої діяльності (образотворчої та музично-театральної) [3]; Є. Плющик та Г. Ямчинська увиразнюють новий контент інтегровано-інноваційного навчання, а саме інтегрованих занять з елементами дизайну й музики у сучасному ЗДО [8]. Сьогодні вітчизняні дослідники зосереджують увагу на інтеграції: образотворчої та музичної діяльності (Т. Комарова); образотворчої діяльності та ігор-драматизацій (Л. Артемова); природи й образотворчої діяльності (Є. Трусова).

Визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Оскільки сучасні науковці, увиразнюючи інтегрований підхід до музичної та інших галузей знань, практично не аналізують засобів комплексного використання музичного мистецтва (всіх його видів, а саме вокальної, музично-ігрової, музично-ритмічної діяльності, гри на музичних інструментах) у роботі з дітьми дошкільного віку, остільки **метою** пропонованої статті постає висвітлення інтегративних технологій у реалізації музичних видів діяльності вихованців ЗДО.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні однією з найбільш затребуваних у ЗДО фахівці вважають освітню лінію “Дитина у світі культури”, а саме розділ “Музичне мистецтво” для старших дошкільнят. Адже музика – не лише фонний супровід окремих навчальних занять, а й обов'язковий чинник ефективного розвитку творчих (музично-естетичних) здібностей, сенсорних відчуттів, вокальних та інструментальних навичок вихованців, їх мистецько-творчої компетентності загалом.

Зосередимося детальніше на означеному аспекті розглядуваного питання.

Музика – це універсальна мова почуттів, яка тонко сприймається дитячими фібрами душі, долає рамки уявлень, меж і кордонів культур, протягом століть була й залишається потужним джерелом енергії, радості, музично-ритмічної творчості. В епоху розвитку нових цифрових технологій музична освіта, традиційно сприяє якісному та ефективному навчанню, інтеграції та інтеракції всіх музичних проявів особистості.

Музичне виховання передбачає формування особистості дитини засобами музики, розвиток її музичних здібностей, емоційної сфери, творчого потенціалу, музичної культури загалом. Цей процес включає музичну діяльність у таких формах, як слухання музики, спів, музично-ритмічні рухи, гру на дитячих музичних інструментах і музикування.

Важливою складовою музичного виховання дошкільнят є *слухання музики*, що впливає на слухові рецептори, розвиває увагу, пам'ять, формує емоційне сприйняття, рухливі реакції тіла на музику. Водночас відбувається ознайомлення зі спектром музичних творів, упродовж якого діти різноманітним чином проявляють засоби виразності: емоційність, рухливість, меланхолійність, бадьорість тощо. Слухання музичних творів, різних за характером, також по-різному впливає й на дошкільнят: одних зацікавлює, інших спонукає до ритмічних рухів, танців, ще інших – до проспівування, підспівування пісень, відтворення окремих мелодій через гру на музичних інструментах тощо.

Спів як ефективний засіб самовираження дає змогу долати негативні емоції, формувати позитивні почуття, поліпшити настрій, виробити впевненість, артистизм, сміливість, підтримувати душевну рівновагу. Крім того, спів розвиває увагу (концентрацію), пам'ять та уяву, окультурює особистість загалом.

Це відмінний засіб для поліпшення самопочуття й усунення будь-якого психічного напруження. У добу цифрових технологій ефективним постає т.зв. показ комп'ютерної презентації до пісні. Це не просто новомодний тренд, а прекрасний засіб зацікавлення дітей, оскільки сприяє:

- 1) легкому опануванню змісту та виконання пісні;
- 2) інтонаційній чистоті співу;
- 3) яскравому сприйняттю музичних образів.

Як ми вже зазначали, під час співу у дітей розвиваються дикція, артикуляція, формуються вокальні навички.

Неперевершеним та ефективним засобом опанування співу, сприймання образу й жанру твору, орієнтації у просторі та імпровізації музично-пластичних образів вважаємо показ відео кліпу до пісні.

Музично-ритмічне виховання як достатньо складний процес спрямоване на розвиток відчуття ритму. Від емоційного сприйняття музики залежать відтворення і координація рухів дошкільнят, їх музично-ритмічні здібності. Музичні заняття, музично-дидактичні ігри, вправи на розвиток відчуття ритму, імпровізація під музику, передача ритмічного малюнку музики рухами формують відчуття ритму, красу рухів, музично-естетичну культуру особистості [1, 17–27]. Основними методами і прийомami музично-ритмічного виховання фахівці вважають вправи, ігри, танцювальні елементи, плескання в долоні, тупотіння ногами, крокування, присідання тощо.

Навчання *гри на музичному інструменті* – це цікава музична подорож, яка “відкриває двері” до самопізнання та творчої реалізації дітей.

Гра на дитячих музичних інструментах сприяє розвитку слуху, ритму та координації рухів, дрібної

моторики, позитивно впливає на емоційний стан, творчість та соціальні навички дошкільнят. Використання традиційних та цифрових дитячих музичних інструментів у сучасному освітньому процесі ЗДО видається ефективним методом навчання і розвитку дітей дошкільного віку.

До речі, музична діяльність у ЗДО охоплює цілий комплекс її видів, передбачає інтегрований підхід до їх реалізації. Так, у музичному мистецтві, як і у музичній діяльності дошкільнят загалом, превалюють внутрішньоінтегративні зв'язки, які виникають на рівні взаємодії різножанрової музики і способів її виконання (наприклад, поєднання вокальної та інструментальної музики об'єднує спів і гру на дитячих музичних інструментах; маршової та вокальної музики – рухи та спів; інструментальної і танцювальної музики – гру на музичних інструментах і танцювальні рухи тощо). Таке поєднання зумовлене логікою та природою музичного мистецтва.

Відтак, внутрішньопредметна інтеграція на музичних заняттях може бути увиразнена як інтегратор опанування мови музики: від окремих видів музичної діяльності до їх органічного поєднання.

Отже, система музичного розвитку старших дошкільнят буде ефективною за умови постійної взаємодії та інтеграції різних видів музичного мистецтва, що, зі свого боку, передбачає об'єднання численних способів музичної діяльності. Основними видами дитячої діяльності в ЗДО, нагадаємо є: пізнавальна, ігрова, практична, творча, музична.

Під час провідної музично-практичної діяльності старших дошкільнят у ЗДО (слухання музичних творів, співу, виконання практичних ритмічних завдань, гри на дитячих інструментах) відбуваються засвоєння дітьми необхідних знань, набуття вмінь, музично-естетичного досвіду тощо.

З огляду на зазначені факти наголосимо: для інтеграції різних видів діяльності старших дошкільнят, їх заняття музикою доцільно збагатити різними музично-дидактичними ігровими ситуаціями, що сприятимуть кращому запам'ятовуванню нового матеріалу (наприклад, здійснюючи незабутню зустріч із мешканцями “Мистецької країни”). Вихователі-методисти часто створюють такі спеціальні ігрові ситуації (діти – музиканти – мандрівники, які подорожують різними мистецькими країнами). За допомогою визначених засобів виразності вихованцям пропонують описати свої враження, розповісти, продемонструвати, відстукати на барабані або відбити ритм руками чи ногами.

Ефективною у контексті інтеграції музичної діяльності для закріплення набутих знань, наприкінці вивчення теми вважаємо **гру “Знавці музики”**, згідно з якою дітям необхідно правильно згрупувати знайомі звуки предметів (скрип дверей чи стукіт дерев'яними ложками), звуки природи

(шум моря, лісу, спів пташок) у “Музичні скриньки”, поступово збільшуючи кількість об’єктів [9, 245].

Не менш доцільним конкретним прикладом інтегрованого підходу до музичної діяльності видається вправа на правильне визначення та розміщення музичних жанрів із метою закріплення набутих навичок.

На початку музично-дидактичної гри “Пісня, танець, марш” ми представили дітям “скрині” у вигляді великих конвертів, оздоблені зображенням відповідних символів (трьох кольорів: жовтий, синій і червоний). Слухаючи музичні твори, дошкільнята визначали, до якого жанру вони належать (н-д, якщо звучить а) танцювальна музика, діти спершу мали увіражнити її жанр – танець; при повторному прослуховуванні цієї ж музики мали відбити музично-ритмічний малюнок, а наприкінці – віднайти на столі аркуш паперу із зображенням синього “кита” і покласти його до відповідного конверта (синього кольору); б) пісня, то визначали жанр твору – пісня, при повторному виконанні відбивали ритм пісні і шукали картон із жовтим “китом”, поміщаючи його до конверта жовтого кольору; в) марш, діти мали назвати жанр музики – марш, відбити ногами маршову музику і відшукати картон із червоним “китом”, поклавши його до червоного конверта [7].

Як бачимо, педагог на музичному занятті шляхом інтегрованого підходу поєднував два види музичної діяльності: слухання музики і відбиття музично-ритмічного малюнка (пасивна форма роботи – слухання – й активна форма – дія).

Аналогічною вправою є слухання музики на визначення музичного жанру та музичного інструмента, де педагог пропонує дітям старшої групи виокремити музичні жанри (три “кити”: пісня, танець, марш) шляхом показу їм відповідно трьох музичних інструментів. Вихованцям роздають видрукувані та заламіновані зображення різних музичних інструментів (бубна, флейти, барабана), а коли звучить певний музичний твір, діти мають визначити його музичний жанр і музичний інструмент, який звучить.

Так, слухаючи укр. нар. пісню у виконанні трьох дівчат “Вийди, вийди, сонечко”, дошкільнята визначають музичний жанр – “пісня”, відповідно показують аркуш із зображенням музичного інструмента, що супроводжує текст пісні – бубон. Коли звучить “Вальс”, діти спершу називають музичний жанр – “танець” і обирають картинку із зображенням флейти. Коли слухають марш, називають музичний жанр – “марш”, показують картку із зображенням барабана [6]. Опісля педагог пропонує музично-інструментальну розважальну гру “Обери музичний інструмент”, під час якої дошкільнята мають обрати один із трьох музичних

інструментів представлених у “музичному куточку”. Музкерівник, вмикаючи один із музичних творів, пропонує дітям, кому він подобається, віднайти музичний інструмент, на якому виконується твір, і чекати на продовження гри. Прослуховуючи по чергово музику різних жанрів, відповідно діти мають самостійно визначити ці жанри і музичні інструменти. Далі гру продовжують лише ті діти, які у руках мають відповідний музичному твору та жанру музики інструмент: якщо це пісня вихованці співають, якщо танець – відбивають ритм; якщо марш – виконують маршову ходьбу.

Як бачимо, педагоги шляхом інтегрованого підходу поєднували різні види музичної діяльності: слухання музики (вибір музичного інструмента), гру на музичному інструменті, спів, танцювальні рухи, відбивання музичного ритму.

Ще однією цікавою інтегративною технологією до музичної діяльності старших дошкільнят є музично-дидактична гра “Знайди свій музичний інструмент” (за допомогою великих вирізаних із картону нот трьох кольорів: жовтої, синьої і червоної).

На музичному занятті з вивчення пісні “Про кольори” вихователь дістає зі скриньки “Музичне мистецтво” одну з нот, (н-д, жовтого кольору), а музичний керівник під цю пісню пропонує віднайти музичні інструменти жовтого кольору; після чого вихователь витягує наступну нотку – синю – і знову ж під пісню про кольори (на час) педагог пропонує відшукати у групі музичні інструменти синього кольору; і витягує зі скриньки червону нотку – хто не знайшов жодного музичного інструмента, то знаходить музичні інструменти червоного кольору. Тепер усі вихованці мають різні музичні інструменти і різного кольору. Тим часом музичний керівник пропонує пограти з дітьми у гру “Трай, музичний інструмент”, озвучує її правила. Якщо звучатиме **весела** музика, то у гру вступають лише ті вихованці, які обрали і мають у руках музичні інструменти **червоного кольору**; якщо линуть **сумні звуки**, грають ті діти, які мають лише музичні інструменти **синього кольору**; якщо мелодія **спокійна** – грають ті, котрі мають музичні інструменти **жовтого кольору**. На завершення музичний керівник пропонує дошкільнятам слухати і співати пісню “Про кольори”, ритмічно рухатися під неї та грати на музичних інструментах, які мають діти.

Отже, ігри “Знайди свій музінструмент” та “Трай, музичний інструмент” уможливають інтеграцію різних видів музичної діяльності: слухання музики, співу, відбивання музичного ритму, гри на музичних інструментах.

Результати практичної роботи дошкільних освітян підтверджують ефективність комплексного, інтегрованого підходу до основних видів музичної

діяльності (слухання музичних творів, пісенної, ритмічної, музично-виконавської) в умовах сучасного вітчизняного ЗДО.

Висновки. Отже, завдяки залученню до різних видів музичної діяльності старший дошкільник не лише занурюється у мистецьку атмосферу, а й формує слухацьку, виконавську та глядацьку культуру. Дитина створює, виконує та “проживає” музичні образи, що сприяють вираженню її емоційно-ціннісного ставлення до світу, себе та інших. Упродовж музичної діяльності розвиваються музичні здібності, слух, музична пам’ять, уважність і емоційність, а отримані результати, зі свого боку, мотивують вихованців до подальшої музико-творчої активності.

Доходимо висновку, що музика – це не просто розважальний контент в освітньому процесі дитини, а важливий освітній та виховний чинник її музичної діяльності та гармонійного розвитку особистості загалом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Априєлева І., Пивоваренко М. Роль музично-ритмічної гімнастики у процесі морально-естетичного виховання дітей дошкільного віку. *Духовність особистості : методологія, теорія і практика*. 2020. № 3(96). С. 17–27. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1117824>
2. Городиська В.В. Методика арт-освіти дітей дошкільного віку: навч.-метод. посіб. Дрогобич : Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2025. 168 с.
3. Журавльова Л. Формування творчих здібностей старших дошкільників засобами інтеграції різних видів художньо-творчої діяльності. *Молодь і ринок*. 2019. № 1 (168). С. 17–22.
4. Лісовська Т. Інтеграція музичної та театралізованої діяльності в естетичному вихованні дітей. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія “Педагогіка. Психологія”*, 2025. Вип. 7. С. 128–132. URL: <https://journals.academ.vinnica.ua/index.php/ped-psyh/article/view/233/219>
5. Лісовська Т.А. Розвиток творчих здібностей старших дошкільників у процесі музично-імпровізаторської діяльності. *Наука і освіта. Традиції та новаті сучасної освіти в Україні*. 2013. № 3. С. 93–95.
6. Музично-дидактична гра “Пісня-танець-марш”, 6-й р.ж. URL: <https://vseosvita.ua/library/muzychno-dydaktychna-hra-pisnya-tanets-marsh-6i-rzh-921550.html>
7. Музично-дидактична гра “Пісня, танець, марш”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=JrkN87A-4SQ>
8. Плющик Є.В., Ямчинська Г.В. Інтегровані заняття з елементами дизайну і музики в дошкільному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. – хрестоматія для вихователів. 1-е вид. Київ: КНТ, 2017. 164 с.
9. Програма розвитку дитини дошкільного віку “Я у Світі” (нова редакція). У 2 ч. Ч. II. Від трьох до шести (семи) років / Аксьонова О.П., Анішчук А.М., Артемова Л.В. [та ін.]; наук. кер. О.І. Кононко: ТОВ. МЦФЕР-Україна. 2014. 452 с.
10. Шевченко Ю.М. Інтеграція музичного та фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку як

умова їх фізичного розвитку. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/integratsiya-muzykalnogo-i-fizicheskogo-vospitaniya-detey-starshego-doshkolnogo-vozrasta-kak-uslovie-ih-fizicheskogo-razvitiya/viewer>

REFERENCES

1. Aprieliava, I. & Pyvovarenko, M. (2020). Rol muzychno-rytmichnoi himnastyky u protsesi moralno-estetychnoho vykhovannia ditei doshkilnoho viku [The role of musical-rhythmic gymnastics in the process of moral and aesthetic education of preschool children]. *Personality spirituality: methodology, theory and practice*. No. 3 (96). pp. 17–27. [in Ukrainian].
2. Horodyska, V.V. (2025). Metodyka art-osvity ditei doshkilnoho viku: navch.-metod. posib. [Methods of art education of preschool children: teaching method. a manual]. Drohobych, 168 p. [in Ukrainian].
3. Zhuravlova, L. (2019). Formuvannia tvorchykh zdibnostei starshykh doshkilnykiv zasobamy intehratsii ryznykh vydiv khudozhno-tvorchoi diialnosti [Formation of creative abilities of senior preschoolers by means of integration of different types of artistic and creative activity]. *Youth & market*. No.1 (168). pp. 17–22. [in Ukrainian].
4. Lisovska, T. (2025). Intehratsiia muzychnoi ta teatralizovanoi diialnosti v estetychnomu vykhovanni ditei. [Integration of musical and theatrical activity in aesthetic education of children]. *Scientific Bulletin of the Vinnytsia Academy of Continuing Education. Series “Pedagogy. Psychology”*. Vol. 7. pp. 128–132. Available at: <https://journals.academ.vinnica.ua/index.php/ped-psyh/article/view/233/219> [in Ukrainian].
5. Lisovska, T.A. (2013). Rozvytok tvorchykh zdibnostei starshykh doshkilnykiv u protsesi muzychno-improvizatorskoi diialnosti [Development of creative abilities of senior preschoolers in the process of musical and impervise activity]. *Science and education. Traditions and innovations of modern education in Ukraine*. No. 3. pp. 93–95. [in Ukrainian].
6. Muzychno-dydaktychna hra “Pisnia-tanets-marsh”, 6-y r.zh. [Muzychno-Dydaktychna HRA “Pisnia-Tanets-Marsh”, 6-Y r.zh.]. Available at: <https://vseosvita.ua/library/muzychno-dydaktychna-hra-pisnya-tanets-marsh-6i-rzh-921550.html>
7. Muzychno-dydaktychna hra “Pisnia, tanets, marsh” [Muzychno-Dydaktychna HRA “Pisnia, Tanets, Marsh”]. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=JrkN87A-4SQ>
8. Pliushchik, Ye.V. & Yamchynska, H.V. (2017). Intehrovani zaniattia z elementamy dyzainu i muzyky v doshkilnomu navchalnomu zakladi: navch.-metod. posib. – khrestomatiia dla vykhovateliv [Integrated classes with design and music elements in preschool: a teaching method. a manual. Reader for caregivers]. Kyiv, 164 p. [in Ukrainian].
9. Prohrama rozvytku dytyny doshkilnoho viku “Ya u Sviti” (nova redaktsiia). (2014). [Preschool Age Development Program “I am in the World” (New Edition). In 2 h. II. From three to six (seven) years / Aksenova O.P., Anisshchuk A.M., Artemova L.V. [and others]; Sciences. Ker. O.L. Kononko]. Ltd. ICFF-Ukraine. 452 p. [in Ukrainian].
10. Shevchenko, Yu.M. (2025). Intehratsiia muzychnoho ta fizychnoho vykhovannia ditei starshoho doshkilnoho viku yak umova yikh fizychnoho rozvytku. [Integration of musical and physical education of older preschool children as a condition of their physical development]. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/integratsiya-muzykalnogo-i-fizicheskogo-vospitaniya-detey-starshego-doshkolnogo-vozrasta-kak-uslovie-ih-fizicheskogo-razvitiya/viewer>

Стаття надійшла до редакції 17.07.2025